

[กล้าพูดความจริง](#)

ติดตามไทยพับลิก้าได้ที่

ค้นหาสำหรับ:

- [เกี่ยวกับเรา](#)
- [ประเด็นสืบสวน](#)
- [เกาะกระแส](#)
- [คอลัมน์](#)
- [บล็อก](#)
- [อินโฟกราฟิกส์](#)
- [คนในข่าว](#)
- [คุยกับเรา](#)

เสวนา “แบนประมงผิดกฎหมายเด็ดขาด ... คนทั้งชาติยังมีปลากิน?” – รัฐบาลรับหละหลวม – พ.ร.บ.การประมง 2558 กับคำถาม “ปลดล็อก IUU ได้หรือไม่?”

17 กรกฎาคม 2015

ภายหลังสหภาพยุโรป (EU) ยื่นคำขาดให้ประเทศไทยปฏิรูปนโยบายการประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการรายงาน และไม่มีการควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing: IUU) พร้อมทั้งแจกใบเหลือง เมื่อเดือนเมษายน 2558 ที่ผ่านมา และรัฐบาลได้ประกาศมาตรการแก้ไขปัญหาด้วยการบังคับใช้กฎหมายขั้นเด็ดขาด หลายภาคส่วนต่างได้รับผลกระทบจากยาแรงของรัฐบาล ไม่ว่าจะเรือประมงพาณิชย์ หรือเรือประมงพื้นบ้าน แพลลาดลาดปลา และภาครัฐเองก็ยอมรับว่าที่ผ่านมาการดำเนินงานมีความหละหลวม ในวงเสวนาหัวข้อ “แบนประมงผิดกฎหมายเด็ดขาด ... คนทั้งชาติยังมีปลากิน?” ตัวแทนจากทุกภาคส่วนล้วนเห็นตรงกันว่าสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ในตอนนี้คือทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน โดยต้องมองเห็นปัญหาทั้งระบบ

เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2557 สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย จัดงานราชดำเนินเสวนาเรื่อง “แบนประมงผิดกฎหมายเด็ดขาด ... คนทั้งชาติยังมีปลากิน?” โดยมีผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ นายมานิช รุ่งราตรี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาประมงทางทะเล, นายวรพงศ์ สารรัตน์ เจ้าพนักงานประมงอาวุโส ปฏิบัติหน้าที่นิติกร กรมประมง, ดร.สุภาภรณ์ อนุชिरาชีวะ ผู้จัดการโครงการประมงพื้นบ้าน-สัตว์น้ำ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, นายวิโชคศักดิ์ รัตนรงค์ไพรี กรรมการ

สมาคมรักษ์ทะเลไทย, นายสมมะแอ เจมมุดอ นายกสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย, และนาย นิธิวัฒน์ ธีระนันท์กุล ที่ปรึกษาสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย

ปัญหาประมงที่ถูกละเลยกว่า 20 ปี

กรณีที่ชาวประมงที่ผิดกฎหมายต้องจอดเรือไม่สามารถออกจับสัตว์น้ำได้ เพราะรัฐบาลโดย [ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย \(ศปมพ.\)](#) ออกคำสั่งมีผลบังคับใช้วันที่ 1 กรกฎาคม 2558 ดำเนินการตามกฎหมายกับเรือประมงที่ผิดกฎหมายและไม่ผ่านการตรวจสอบเอกสาร 15 รายการ ซึ่งไม่สามารถออกทำการประมงได้ จึงมีเรือจอดเทียบท่าหลายพันลำทั่วประเทศ

นายนิธิวัฒน์ได้ชี้แจงกรณีการหยุดเดินเรือของกลุ่มประมงพาณิชย์ว่า ไม่ได้เป็นการประท้วง หรือต้องการที่จะหยุดเดินเรือจริงๆ แล้วยังอยากจะออกทำการประมง

“ที่ต้องหยุดก็เพราะกฎระเบียบที่เข้มข้นของทางราชการ 15 ข้อนั้นหนักรหัสหัส ได้มีการเจรจาลดลงมาเหลือ 12 ข้อ จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังมีกลไกบางอย่างที่คิดว่าทำได้แต่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ ล่าสุดจะนำเสนอขึ้นก็ไม่ได้ ซึ่งหากจะเอาขึ้นคาดว่าจะต้องแจ้งกรมปลสัตว์” นายนิธิวัฒน์กล่าว

ที่ปรึกษาสมาคมการประมงฯ กล่าวต่อไปว่า ต้องยอมรับว่าปัญหาการทำประมงทะเลถูกละเลยมานาน สิ่งหนึ่งที่เราเป็น IUU ก็เพราะเราเป็น IUU กล่าวคือประมง IUU คือ Illegal Unreported and Unregulated แต่ไทยนั้นทั้งภาคประมงเอง ราชการเอง เรามี IUU คือ Inefficiency Incompetency and Unresponsibility เพราะเราขาดความรับผิดชอบ เราขาดประสิทธิภาพในการทำงาน เราขาดความสามารถที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนาน

“เป็นเวลากว่า 20 ปีที่กฎหมายถูกละเลย วันนี้กฎหมายจะละเลยไม่ได้ ประมงพาณิชย์ก็ไม่เห็นด้วย แต่จะบังคับใช้แบบให้ล้มทั้งยืนอันนี้อยู่ในมือของผู้บริหารจัดการประเทศ อยู่ในมือของผู้นำว่าจะมีศโลบายในการใช้การจัดการ

แก้ปัญหาอย่างไร” นายนิธิวัฒน์กล่าว

ขณะที่นายสมะแอ เจมุดอ นายกสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทยกล่าวว่า “ประมงพื้นบ้านก็เช่นกัน การจดทะเบียนเรือเป็นการควบคุมให้ต้องทำการประมงเฉพาะในจังหวัดของตนเอง ห้ามออกทะเลเกิน 3 ไมล์ มันยังไม่ใช่ ที่มาเลเซียเขาใช้การกำหนดเป็นเขต A B C โดยที่เขต A สำหรับเรือประมงเล็กๆ สามารถไปไหนก็ได้ เขต B ไปไหนก็ได้อย่าเข้ามาเขต A ส่วนเขต C จะไปทำประมงที่ไหนก็ได้แต่อย่าเข้ามาในเขต A และ B ก็เอามาแก้ปัญหาได้”

เรือประมง

กรมประมงแจงจัดดำเนินการมานานแล้ว

ด้านนายมานิช รุ่งราตรี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาประมงทางทะเล ยืนยันว่า มาตรการต่างๆ ในการควบคุมประมงผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ยุทธศาสตร์ได้ดำเนินการมานานแล้ว สามารถไปย้อนดูในพระราชบัญญัติการประมง 2490 ได้ ในนั้นมีประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวกับการควบคุมการทำประมงค่อนข้างมาก ครอบคลุมในหลายด้าน ในเนื้อหา มาตราต่างๆ ได้กำหนดในเรื่องของการทำประมงว่าจะต้องขออนุญาต ต้องมีการควบคุม และมีการลงทะเบียนผู้ฝ่าฝืน หมายถึงว่าเรื่องต่างๆ เหล่านี้เรามีมาตั้งแต่ปี 2490

“ที่นี่ การควบคุมที่ผ่านมามีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงทำให้มีเรือที่ไม่ถูกกฎหมายอยู่หลายพันลำ พอถึงเวลาทำการควบคุมจริงจึงก็เชื่อว่าคนที่ผิดอาจจะปรับตัวไม่ทัน แต่จริงๆ แล้วมีมานานแล้ว คือจริงๆ แล้วคนที่ผิดนั้นต้องคิดปรับตัวตั้งแต่ปี 2552 แล้ว แต่ว่าก็ยังไม่มีการกระทำใดๆ จน EU ให้ใบเหลือง จึงเริ่มร้อนตัวแล้วว่าของจะส่งขายไม่ได้ จะทำอย่างไร” นายมานิชกล่าว

นายมานิชกล่าวว่า ไทยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2552 ที่กลุ่มสหภาพยุโรป (EU) รับบทบัญญัติของ FAO มาใช้ และ

ประกาศให้ประเทศที่ส่งสินค้าให้ EU ต้องดำเนินการให้ถูกต้อง โดยมีการให้ชาวประมงการทำบันทึกจับสัตว์น้ำ ให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ เรื่อยมาจนถึงการออกอาชญาบัตร ส่วนอวนลาก อวนรุน ได้ประกาศควบคุมมาตั้งแต่ปี 2539 และในเรื่องของอวนปลากระตักเริ่มควบคุมตั้งแต่ปี 2543 ต้องควบคุมเนื่องจากเครื่องมือเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่จับสัตว์น้ำสูง และจับสัตว์น้ำได้อย่างไม่จำเพาะ

“ก็ต้องมานั่งคิดกันว่าสิ่งที่ผิดๆ อยู่จะอย่างไร แต่ในสถานการณ์เช่นนี้ก็อาจทำอะไรไม่ได้มากนัก สุดท้ายรัฐบาลก็ต้องส่ง ศปมผ. มา ดังนั้น ความเข้มงวดในเรื่องของการตรวจอะไรต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีศูนย์แจ้งเข้า-ออก หากไม่มีการแจ้งก็จะไม่สามารถออกทำการประมงได้ ก็เป็นหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดอยู่ในตอนนี้ มาเกิดเหตุเช่นนี้เรื่องที่ผิดทั้งหลายเดือดร้อน” นายมานิชกล่าว

แจงเรือประมงเล็ก ติดอวนลาก อวนรุน ไม่ใช่ประมงพื้นบ้าน

จากประเด็นที่หลายฝ่ายกล่าวว่าประมงพื้นบ้านเองก็มีการใช้เครื่องมืออวนลาก อวนรุน จากการดัดแปลง ต่อเติมเสริมเรือของตน ซึ่งถือเป็นการทำประมง IUU เช่นกัน นายสมมะแอกล่าว ว่า เรือประมงที่ทำการดัดแปลงเครื่องมือทำประมง มีการใช้อวนลาก อวนรุน นั้นเป็นเรือประมงขนาดเล็ก ไม่นับว่าเป็นประมงพื้นบ้าน เพราะประมงพื้นบ้านตามความหมายไม่มีการใช้เครื่องมือที่เป็นการทำลายทรัพยากร เป็นการทำประมงตามภูมิปัญญาเท่านั้น

คำว่า “พื้นบ้าน” นั้นมีส่วนประกอบหลายๆ อย่าง อันดับแรกคือขนาดเรือ สองคือแรงงานบนเรือ ซึ่งหากมีลูกเรือประมาณ 7-8 คน ไม่ใช่ประมงพื้นบ้าน เป็นการออกประมงแบบเครือข่ายที่เอาครอบครัวออกทะเล และอีกประเด็นคือเครื่องมือ ประมงพื้นบ้านนั้นใช้เครื่องมือที่จับสัตว์น้ำเฉพาะอย่าง เช่น อวนลอยกุ้งก็จับกุ้งอย่างเดียว ได้อย่างอื่นมาก็ไม่ถึง 1% อวนจมูกก็จับปูอย่างเดียว และมีการจับสัตว์น้ำเป็นฤดูกาล

ชาวประมงกำลังเก็บอวนปลา

“วันนี้ก็เข้าใจว่าไทยเรามีเรืออยู่ 3 กลุ่มด้วยกัน 1. ประมงนอกน่านน้ำ ที่ทำการประมงในต่างประเทศ 2. ประมงในน่านน้ำไทย หรือประมงพาณิชย์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำเครื่องมืออวนลาก เรือปั่นไฟ อวนรุน อวนล้อม ต่างๆ และ 3. ประมงพื้นบ้าน แต่เรือประมงอีกกลุ่มที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ เพราะเป็นกลุ่มที่ประมงพื้นบ้านไม่รับว่าเป็นประมงพื้น

บ้าน ส่วนทางประมงพาณิชย์เองก็ไม่รับเช่นกัน คือกลุ่มประมงขนาดเล็กที่ใช้เครื่องมืออวนรุนและอวนลาก” นายสะมะแอกล่าว

นายสะมะแอกล่าวถึงเรืออวนลาก อวนรุน ขนาดเล็กที่เป็นปัญหาว่า แม้จะมีการขออาชญาบัตรแต่ก็ไม่สามารถออกไปนอกเขต 3,000 เมตร หรือ 3 ไมล์ทะเลได้ เพราะศักยภาพของเรือไม่พอ หากทำประมงอยู่ในเขตก็ผิดกฎหมาย ซึ่งเรื่องนี้กรมประมงจะต้องพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นชัดๆ คือบริเวณทะเลสาบสงขลานั้นยังมีการใช้อวนรุนขนาดเล็กอยู่

“ไม่ว่าจะเรือเล็กหรือเรือใหญ่ หรือเรือพื้นบ้าน ต้องทำการตรวจสอบว่าเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ทำลายล้างหรือเปล่า เป็นเครื่องมือที่ทำลายวงจรชีวิตสัตว์น้ำหรือเปล่า เพื่อความยั่งยืนของอาชีพประมงและความมั่นคงทางอาหาร เราจึงต้องคำนึงถึงเรื่องนี้” นายสะมะแอกล่าว

ตามข้อมูลการทำประมงทุกชนิด ทั้งขนาดเล็กและใหญ่ แบ่งเป็นการทำประมงในน่านน้ำสามารถจับปลาได้ประมาณ 1.90 ล้านตัน ขณะที่การทำประมงนอกน่านน้ำสามารถจับปลาได้ประมาณ 2.64 ล้านตัน จากข้อมูลการจับสัตว์น้ำแต่ละชนิดนั้น เกินกำลังการผลิตมามาก

“จากงานวิจัยระบุว่า คนไทยกินสัตว์น้ำประมาณ 28-30 กิโลกรัม/คน/ปี รวมๆ ก็ประมาณ 2 ล้านตัน/ปี ส่วนที่เหลือก็ส่งออกขายต่างประเทศ ซึ่งปริมาณการส่งออกก็พบว่ามี การส่งออกอีกประมาณ 2.64 ล้านตัน ฉะนั้น ผลผลิตทั้งประเทศรวมนำเข้าและที่เพาะเลี้ยงอยู่ที่ประมาณ 4 ล้านตัน”

ขณะที่นายวิโชคศักดิ์ รัตนศิริไพรี กรรมการสมาคมรักษ์ทะเลไทย กล่าวว่า ข้อมูลสัตว์น้ำที่จับได้ในประเทศประมาณ 1.1-1.2 ล้านตัน กว่า 80% หรือคิดเป็น 8-9 แสนตัน มาจากการประมงพาณิชย์ หากในจำนวนนั้นกว่า 50% คิดเป็น 4-5 แสนตัน เป็นปลาเบ็ดหรือลูกปลาที่จะผลิตเป็นปลาป่นป้อนอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ซึ่งก็ตรงกับข้อมูลปลาเบ็ดในระบบจากกรมประมง และในจำนวนนั้นกว่า 30% หรือประมาณ 1.5-2 แสนตัน คือปลาเบ็ดเทียมหรือปลาเศรษฐกิจ ซึ่งหากปล่อยให้โตหนึ่งปีจะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นถึง 100 เท่า นั้นเท่ากับว่าหากหยุดการประมงทำลายล้างได้ ในหนึ่งปีข้างหน้าเราจะมีจำนวนปลาในท้องทะเลเพิ่มขึ้นถึง 20 ล้านตัน หากคิดราคาปลาทุกตัวที่ กิโลกรัมละ 100 บาท เราจะมีทรัพย์สินของการประมงที่สต็อกอยู่ในท้องทะเลเท่ากับ 2 ล้านล้านบาทในหนึ่งปี

นายวิโชคศักดิ์ รัตนวงศ์ไพรี กรรมการสมาคมรักษ์ทะเลไทย

เริ่มต้นให้ดีที่ “ระบบจัดการทรัพยากร”

ด้าน ดร.สุภาภรณ์ อนุชราชีวะ ผู้จัดการโครงการประมงพื้นบ้าน-สัตว์น้ำ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน กล่าวว่า ข้อมูลนี้อาจเป็นการคำนวณง่าย ๆ ซึ่งปลานั้นไม่ได้โตขึ้นมาทุกตัว หากตัดปริมาณออกไปสัก 70% สำหรับความคลาดเคลื่อน ปลาก็ยังมีความจำนวนมากอยู่ดี ถึงแม้ว่าการคำนวณจะถูกต้อง 100% หรือไม่ถูกต้องทั้ง 100% แต่เราก็ควรที่จะใช้วิธีการป้องกัน หรือที่เรียกว่า precautionary approach ในการที่จะดูแลทรัพยากรของเรา เราไม่ควรจะรอให้มันสูญเสียแล้วเราค่อยมาทำกัน

ดร.สุภาภรณ์กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรประมงว่า ที่ผ่านมามีการบริหารจัดการทรัพยากรประมงหรือการทำประมงของบ้านเรานั้นพบปัญหา เนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของทรัพยากรประมง หรือด้วยความเปราะบางของทรัพยากรที่บริหารจัดการได้ยาก อยู่ในแบบที่ว่ามือใครยาวสาวได้สาวเอา ใครมีทุนมากก็จะใช้มาก ใครมีทุนน้อยก็ถูกเอาเปรียบไป และทรัพยากรลักษณะนี้คนหนึ่งใช้มากก็จะไปกระทบกับคนอื่นที่ใช้ทรัพยากรนี้ร่วมกัน

“นี่คือลักษณะการใช้ทรัพยากรที่ต่างมีทัศนคติต่อตัวทรัพยากรที่ต่างกัน ณ วันนี้ต้องมองเรื่องการออกแบบการจัดการทรัพยากร ที่ผ่านมามีประมงอาจจะเป็แม่ที่ไล่จับหนูที่ขาดประสิทธิภาพ และเราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเรามีหนูที่ขาดความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรด้วย” ดร.สุภาภรณ์กล่าว

ดร.สุภาภรณ์กล่าวเพิ่มเติมว่า ในเรื่องการประเมินศักยภาพทะเลนั้น กรณีที่ ศปมพ. หักมูลค่าจุดสูงสุดของการทำการประมง (Maximum Sustainable Yield: MSY) ขึ้นมาหรือ โดยส่วนตัวแล้วเป็นห่วง เพราะจริงๆ แล้วการคำนวณ MSY นั้นเหมาะสำหรับการคำนวณในเขตอบอุ้น (fisher spicy) ก็คือดูสัตว์น้ำเป็นรายชนิด ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน มีสัตว์น้ำเต็มไปหมด ขนาดอวนลอยแคว่างเอาไว้ก็ติดขึ้นมาหลายชนิด เพราะฉะนั้นการ

คำนวณแบบ MSY ต้องฝากทางกรมประมงดูว่าจริงๆ แล้วเป็นประโยชน์ไหม เพราะสิ่งที่ควรจะคำนวณในเรื่องของทรัพยากรคือ แบบประเมินปริมาณสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (Catch per Unit of effort: CPUE) ควบคู่ไปกับการดูองค์ประกอบของสัตว์น้ำที่จับได้ เพื่อจะเห็นได้ว่าการทำลายสัตว์น้ำไว้อ่อนมากน้อยแค่ไหน

ย้ารัฐบาลแก้ปัญหา ต้องมองให้ครบวงจร

นายนิธิวัฒน์ ธีระนันท์กุล ที่ปรึกษาสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย

นายนิธิวัฒน์ ธีระนันท์กุล ที่ปรึกษาสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ตามข้อมูลที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้รายงานไว้ในปี 2500 ถึงการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสัตว์น้ำ FAO บอกว่าแหล่งอาหารที่สำคัญนั้นถูกใช้หรือถูกทำลาย เขาก็มองภาพตั้งแต่ปี 2500 ว่ามีการใช้แรงงานประมงเกิดขึ้นทั่วโลกถึง 12.5 ล้านคนในประเทศกำลังพัฒนา นั่นคือกำลังมองกรอบของการทำประมงที่ให้นิยามของความยั่งยืน โดยต้องมีทรัพยากรมนุษย์ร่วมไปด้วย ไม่ใช่แค่ทรัพยากรธรรมชาติ

ที่ปรึกษาสมาคมประมงฯ กล่าวต่อไปว่า ในการวิเคราะห์การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ต้องไม่ลืมองค์ประกอบที่สำคัญคือความยั่งยืนของชุมชน เหมือนอย่างที่ทำประมงพื้นบ้านพูดนั้นถูกต้องแล้ว เราต้องการให้มีชุมชนที่เป็นชาวประมงอยู่ และในขณะเดียวกันเราก็ต้องมองถึงความยั่งยืนและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเช่นกัน

ทั้งนี้ นายนิธิวัฒน์ได้เสนอแนวทางการทำประมงอย่างยั่งยืนว่าต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ อาทิ เรื่อง ทรัพยากร การติดตามไปถึงการตลาด, การค้าสัตว์น้ำ, การทำการอนุรักษ์เชิงระบบนิเวศ, การบริหารจัดการระบบนิเวศ โดยเฉพาะเรื่องการจัดการกำลังความสามารถในการทำประมง และการทำโซนนิ่ง, การพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ, การยกระดับการดำรงชีพของชาวประมง, การกำหนดโควตาในการใช้เครื่องมือการทำประมงเพื่อกระจายพื้นที่การทำประมง เพื่อลดการทำลายพื้นที่เติบโตไปทำประมงน้ำลึกแทน และการให้ประมงเข้าถึงแหล่งความรู้

“สุดท้าย ทางออกประเทศไทยคือการบริหารจัดการที่ประเทศไทยควรต้องทำ และหากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้วมีคนล้มทั้งยืน หันกลับมามองตรงนั้นกันใหม่ ตอนนี้จะไปให้เขาหยุด เราเตรียมให้เขามีแหล่งความรู้หรือยัง ให้เขาเปลี่ยนแปลงแล้วนำไปสู่อาชีพใหม่หรือยัง เพราะเมื่อต้องการจะใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนต้องมีการประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ ต้องยกระดับการดำรงชีพของชาวประมง เราจึงจะมีความยั่งยืนที่แท้จริง” นายนิธิวัฒน์กล่าว

บาปเคราะห์ตกที่ผู้บริโภค – กับระบบที่มีปัญหา

ดร.สุภาภรณ์ระบุว่า “เรือประมงที่ใช้ตาของอวนต่ำกว่า 0.6 มิลลิเมตร หรือเรือปั่นไฟ ทำให้ลูกปลาเล็กก็ติดขึ้นมาด้วย สังเกตว่าปัจจุบันมีลูกปลาทูแห้งขายอยู่ในตลาดกิโลกรัมละ 100 บาท ได้ประมาณ 1,000 ตัว ซึ่งหากรอให้เขาโตอีกสัก 6 เดือน จะได้กินปลาทูขนาด 12 ตัว/กิโลกรัมได้ ซึ่งเรากินมูลค่าในขนาดที่กินไปเยอะมาก นี่คือปัญหาเรื่องของการได้มาซึ่งอาหารทะเลที่วางขายในตลาด หรือแม้กระทั่งปลาสาวยุโรปหรือปลาขาวสารที่หลายคนชอบกินกัน นั่นก็คือลูกปลากะตัก ผู้บริโภคไม่มีความรู้เรื่องพวกนี้เลย นี่คือนโยบายของการได้มาซึ่งอาหารทะเล”

ผู้จัดการโครงการประมงพื้นบ้านฯ กล่าวต่อไปว่า ที่ผ่านมากฎหมายไม่ได้ควบคุมไปถึงขนาดของสัตว์น้ำที่จับได้ ถ้ามีการควบคุมขนาดของสัตว์น้ำที่จับได้ เรือที่จะมีปัญหาหนักคือเรืออวนลาก เพราะว่าสัตว์น้ำที่จับมาได้ นั้นบางตัววัดขนาดไม่ได้เลย ซึ่งผู้บริโภคเองก็ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าปลาตัวไหนมาจากประมงผิดกฎหมาย ปลาตัวไหนจับแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพราะเมื่อนำมาวางขายก็หน้าตาเหมือนกันหมด

พฤติกรรมกรรมการประมงที่เข้าข่ายไอยูยู

- 1 การทำประมงที่เรือประมงได้จดทะเบียนเรือ ไม่มีอาชญาบัตร หรือจับสัตว์น้ำโดยที่ใบอนุญาตหมดอายุ หรือไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐที่เข้าทำประมง
- 2 ไม่ทำตามข้อกำหนดที่ต่อจับกับและรายงานข้อมูลสัตว์น้ำที่จับได้ รวมไปถึงข้อมูลที่ได้จากระบบติดตามเรือ
- 3 ทำประมงในเขตพื้นที่ หรือฤดูที่ห้ามทำ จับเกินจำนวนหรือไปจับในเขตห้าม
- 4 ทำประมง หรือมีส่วนร่วมในการทำประมงผิดกฎหมาย
- 5 ใช้เครื่องมือประมงที่ห้ามใช้ ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด
- 6 ปลอมแปลง หรือปกปิดเครื่องหมาย รูปพรรณ หรือทะเบียนใดๆ
- 7 ปกปิด ผู้ที่ช่วยโดยไม่มีอำนาจ ทำลายหลักฐานในการสอบสวน
- 8 ขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- 9 นำสัตว์น้ำขนาดเล็กกว่ามาตรฐานขึ้นเรือ หรือตกขายระหว่างเรือ
- 10 ซบถายสินค้าจากเรือประมงที่ทำผิดกฎหมายประมง (เรือประมงไอยูยู)
- 11 ทำประมงไม่เป็นไปตามมาตรการอนุรักษ์เชิงระบบนิเวศที่เข้าร่วมกัน หรือฉกรรจ์ของประเทศที่ไม่ได้รับอนุญาต
- 12 เรือประมงไม่มีสัญชาติ ไม่มีสัญชาติรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ที่มาภาพ: http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/eu_fisheries_key_facts/index_en.htm

“เป็นที่กฎหมายมีช่องโหว่ ทำให้ไม่สามารถควบคุมไม่ให้มีการทำประมงที่ทำลายล้างเกิดขึ้นที่บ้านเราได้ เพราะกฎหมายบอกแค่ว่า อวนล้อมปลากะตักขนาดตาอวนต้องไม่ต่ำกว่า 0.6 มิลลิเมตร แต่ปรากฏว่าเขาไม่ได้จับปลากะตักเขาไปจับลูกปลาทู ถามว่าเรามีกฎหมายควบคุมไหม ไม่มี” ดร.สุภาภรณ์กล่าว

ด้านระบบตลาดก็มีปัญหา เพราะระบบตลาดบ้านเรานั้นถูกผูกขาด ปลาทุกตัวจะต้องไปส่งที่สะพานปลาใหญ่ๆ ก่อน เช่น ก่อนจะมากรุงเทพฯ ก็ต้องไปเวียนที่มหาชัยก่อน เพราะฉะนั้น ทุกอย่างจะไปกระจุกอยู่ที่มหาชัย หรือปลาทูบางตัวจับที่สงขลา ยังต้องมาเวียนมหาชัยก่อนเอากลับไปขายที่ตลาดสงขลา ถามว่าในระยะเวลาขนาดนี้ปลาที่มาถึงกรุงเทพฯ หรือที่ตลาดนั้นจะปลอดภัยจากสารเคมีได้อย่างไร อันนี้ก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นใหญ่ เป็นอีกประเด็นที่อยากฝากไว้ว่าหากจะแก้ต้องคิดไปให้ไกลกว่าการจับ เพราะต่อให้จับยังไง แต่ระบบตลาดมีปัญหา ก็มีปัญหานั้นที่

กฎหมายประมงใหม่ ปลดล็อก IUU ?

นายวรวงศ์ สารรัตน์ เจ้าพนักงานประมงอาวุโส ปฏิบัติหน้าที่นิติกร กรมประมง ระบุว่า กฎหมายประมงเดิมถูกออกแบบมาเมื่อปี 2490 เวลานั้นทรัพยากรยังมีมากมาย โดยหลักคิดของกฎหมายประมงในเวลานั้นคือการจัดการเป็นเรื่องของรัฐ รัฐมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรที่เป็นของรัฐ แต่ระบบการจัดการภายใต้ความคิดในปี 2490 เป็นเรื่องของระบบจากบนลงล่าง (top-down) ทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมนั้นค่อนข้างน้อย

ขณะที่ทางกรมประมงได้เริ่มทำกฎหมายประมงฉบับใหม่ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา จนมาสำเร็จในปี 2558 โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในการออกแบบกฎหมาย ความแตกต่างระหว่างกฎหมายฉบับเก่าและใหม่อยู่ที่เรื่องของกระบวนการการมีส่วนร่วม

“กฎหมายประมงใหม่ คือ [พ.ร.บ.การประมง 2558](#) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2558 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2558 แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายประมงฉบับนี้ก็ยังคงต้องมีการตรากฎหมายลำดับรองอีก 70–80 ฉบับ เพื่อกำหนดรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ออกมา” นายวรวงศ์กล่าว

นายวรวงศ์กล่าวถึงรายละเอียดของกฎหมายประมงใหม่ว่า ในกฎหมายประมงฉบับนี้มีเรื่องที่น่าสนใจ และน่าจะตอบโจทย์ได้ในหลายๆ เรื่อง เช่น เรื่องของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประมงท้องถิ่นในมาตรา 9–12 โดยมีหลักการคือ กำหนดให้กรมประมงมีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมเพื่อให้มีการรวมกลุ่มกันของประมงท้องถิ่นทั้งหลาย และกำหนดเป็นระเบียบของกรมประมง

เรื่องต่อมาคือ เรื่องของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ในกฎหมายเดิมไม่มีคณะกรรมการชุดนี้ แต่จะเป็นกรรมการประจำจังหวัด เขาเรียกว่ากรรมการพหุภาคี ซึ่งตั้งโดยอาศัยสถานภาพทางการบริหาร แต่ในกฎหมายนี้ได้มีการกำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน และกรรมการประมงประจำจังหวัด บทบาทที่สำคัญที่สุดคือเรื่องของการที่จะมาช่วยกันกรองกตึกาในการจับสัตว์น้ำ ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ

“เพราะฉะนั้น ในกฎหมายประมงฉบับใหม่ก็สามารถสรุปความได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีกลิ่นอายของการมีส่วนร่วมมากขึ้น ตั้งแต่การทำกฎหมายแม่บทแล้ว และที่นี้ ในการจัดทำกฎหมายลูกบทที่จะไปกำหนดกตึกาในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแต่ละพื้นที่นั้น คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดก็จะประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย จึงมีความเชื่อว่ากตึกาต่างๆ ตามกฎหมายประมงใหม่ ด้วยกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้จะสามารถตอบโจทย์ต่างๆ ตามที่เราคาดหวังกันไว้มากยิ่งขึ้น” นายวรวงศ์กล่าว

